

พระบรมธาตุดอยตุง จังหวัดเชียงราย (พระธาตุประจำปีกุน)

(ภาพที่ 1 พระบรมธาตุดอยตุง จังหวัดเชียงราย (พระธาตุประจำปีกุน), th.wikipedia.org)

1. ที่มาและความสำคัญ

พระธาตุดอยตุงสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าอชุตราช กษัตริย์ผู้ครองเมืองโยนกนาคพันธู์ พระมหากัสส ปะได้
อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระรากขวัญเบื้องซ้าย(กระดูกไหปลาร้า) แล้วมอบให้แก่ พระเจ้าอชุตราช ได้
สร้างเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุนั้นไว้บนดอยแห่งนี้ รูปแบบการก่อสร้างก่อเป็นศิลปะเชียงแสนย่อมุมไม้สิบ
สองคล้ายกับพระธาตุดอยสุเทพ ต่อมาในสมัยเจ้ามังรายนราชแห่งราชวงศ์สิงหนวัติ พระมหาวชิโรทธิเถระได้นำ
พระบรมสารีริกธาตุมาถวาย 50 องค์ เจ้ามังรายนราชจึงให้สร้างพระเจดีย์อีกองค์ใกล้เคียงกับเจดีย์องค์เดิม นับจากนั้น
เป็นต้นมาพระธาตุดอยตุงจึงได้มีเจดีย์สององค์มาจนถึงทุกวันนี้ พระธาตุดอยตุง อยู่บนดอยสูงแวดล้อมด้วยป่ารก

ครั้น เรียกว่า สวนเทพารักษ์ เชื่อกันว่า เป็นที่สถิตของเทพารักษ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2470 พระธาตุ ดอยตุงทรุดโทรมมาก ครูบาศรีวิชัยกับประชาชนชาวเมืองเชียงรายได้บูรณะองค์พระธาตุขึ้นใหม่ โดยสร้างเป็นเจดีย์ องค์ระฆังขนาดเล็กสององค์บนฐานแปดเหลี่ยม ตามศิลปะแบบลำนนา การบูรณะครั้งหลังสุด มีขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2516 โดยกระทรวงมหาดไทย ได้สร้างพระธาตุองค์ใหม่ขึ้นครอบพระเจดีย์เดิมไว้ องค์พระธาตุเป็นสีทองขนาดเล็ก สององค์ สูงประมาณ 5 เมตร บนฐานสี่เหลี่ยมย่อมุม มีซุ้มจระนำสี่ทิศ องค์ระฆังและปลียอดมีขนาดเล็ก ใช้วิธีหล่อ คอนกรีตมาประกอบครอบเจดีย์คู่ทั้งสององค์ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงแบบขององค์พระธาตุสามารถอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมไว้ภายในได้ ในปี พ.ศ. 2549 กรมศิลปากรมีโครงการรื้อถอน องค์พระธาตุองค์เดิม และ ส่งต่อมายังสำนักโบราณคดีเชียงใหม่ ให้ช่วยฟื้นฟูพระสถูปในสมัยครูบาศรีวิชัยตามภาพถ่ายที่ปรากฏอยู่ในวิหาร พระธาตุดอยตุง

2. ลักษณะพระธาตุ

เป็นเจดีย์ทรงปราสาทจากการบูรณปฏิสังขรณ์ในปี พ.ศ. 2561 โดยกระทรวงมหาดไทย ออกแบบโดยนาย จิตร บัวบุศย์ สำหรับรูปแบบเดิมของเจดีย์ก่อนการบูรณะจากภาพถ่ายเก่ามีลักษณะเป็นเจดีย์ระฆัง 8 เหลี่ยม ลำนนา ซึ่งนิยมสร้างในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 (ระหว่างพ.ศ. 2101-2200)

บรรณานุกรม

ชลลดา ส้งวร. (2550). เอกสารประกอบนิทรรศการ พระธาตุเจดีย์ประจำปีเกิด. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน
แหล่งศิลปวัฒนธรรมอันครอนรักษ์. (2561). วัดพระธาตุดอยตุง (วัดมหาชินธาตุเจ้า). กองจัดการสิ่งแวดล้อม
ธรรมชาติและศิลปกรรม. <https://culturalenvi.onep.go.th/site/detail/235>